

Drepturile victimelor infracțiunilor

Preambul

Page | 1

Acest document își propune să analizeze transpunerea în legislația națională a Directivei 2012/29/UE de stabilire a unor norme minime privind drepturile, sprijinirea și protecția victimelor criminalității, respectiv felul în care această directivă este implementată efectiv în România. Nu în ultimul rând, vom analiza noile modificări aduse prin intermediul altor norme completatoare ori de punere în aplicare a legii, adoptate în anii 2022 și 2023, respectiv în ce măsură sediul materiei a fost ales corect și dacă aceste modificări îngreunează ori, dimpotrivă, simplifică accesul victimei la compensații financiare.

✎ **Transpunerea Directivei 2012/29/UE a Parlamentului european și a Consiliului de stabilire a unor norme minime privind drepturile, sprijinirea și protecția victimelor criminalității**

Directiva, în cadrul art.14 și următoarele, face trimitere directă la victime aparținând unor grupuri vulnerabile, cum ar fi copiii, persoanele cu dizabilități, victimele violenței bazate pe gen, victimele violenței domestice, precum și la victime ale unor infracțiuni grave, cum sunt victimele terorismului.

Un fir roșu al Directivei este dat de obligația de informare, de consiliere și de acordare de servicii de sprijin pentru victimele infracțiunilor (art.21), accesul la un limbaj ușor de înțeles, dar și accesibilizarea incintelor pentru persoane cu dizabilități fizice.

Alte drepturi extrem de importante prevăzute de Directivă, în preambulul său, sunt:

- Din momentul primului contact cu o autoritate competentă, ar trebui să poată fi furnizate informații privind **rambursarea cheltuielilor**, de exemplu printr-o broșură în care să se prezinte condițiile de bază pentru o astfel de rambursare a cheltuielilor (art.23)
- În momentul denunțării unei infracțiuni, victimele ar trebui să primească o **confirmare scrisă a plângerii** lor din partea poliției, în care să se menționeze elementele de bază ale infracțiunii, cum ar fi tipul infracțiunii, momentul și locul, precum și orice vătămare fizică, mentală sau emoțională ori prejudiciu economic cauzate de infracțiune (art.24)
- Victimei trebuie să i se ofere **informații** care să contribuie la cunoașterea de către aceasta a stadiului oricărei proceduri (art.26)
- Victimele ar trebui să primească informații cu privire la orice drept referitor la o **cale de atac** împotriva unei hotărâri de eliberare a autorului infracțiunii, dacă un astfel de drept există în cadrul dreptului intern (art.33)
- Nu se solicită serviciilor de sprijinire a victimelor să ofere ele însele expertiză specializată și profesională vastă. Dacă este necesar, serviciile de sprijinire a victimelor ar trebui să asiste victimele prin solicitarea sprijinului profesional existent, de exemplu din partea unor **psihologi** (art.39).
- Statele membre sunt încurajate să instituie condiții corespunzătoare pentru a permite **direcționarea victimelor către serviciile de sprijinire** a victimelor, inclusiv prin garantarea faptului că cerințele privind protecția datelor pot fi și sunt îndeplinite. Redirecționarea în mod repetat ar trebui evitată (art.40).

Proiect derulat de:

- **Dreptul victimelor de a fi audiate** ar trebui considerat ca fiind respectat în cazul în care li se permite victimelor să formuleze în scris declarații sau explicații. (art.41).
- **Dreptul victimelor-copii** de a fi audiate în cadrul procedurilor penale nu ar trebui să fie exclus numai pe motiv că victima este un copil sau pe motivul vârstei victimei respective (art.42)
- Victimele care au fost identificate ca fiind vulnerabile la **victimizarea secundară și repetată** sau la intimidare și răzbunare ar trebui să beneficieze de măsuri adecvate de protecție în cursul procedurilor penale. Natura exactă a acestor măsuri ar trebui determinată prin evaluări individuale, luând în considerare dorința victimei (art.58).

Cu privire la colectare de date, Directiva prevede:

- Colectarea sistematică și corespunzătoare de date statistice este recunoscută ca o componentă esențială a unui proces de elaborare a politicilor eficiente în domeniul drepturilor prevăzute de prezenta directivă. Pentru a facilita evaluarea aplicării prezentei directive, statele membre ar trebui să transmită Comisiei datele statistice relevante privind aplicarea procedurilor naționale referitoare la victimele criminalității, cuprinzând cel puțin numărul, natura și gravitatea infracțiunilor denunțate și, în măsura în care datele sunt cunoscute și disponibile, numărul, genul și vârsta victimelor (art.64).

Scopul Directivei, prevăzut la art.1 din corpul acesteia, *este acela de a garanta faptul că victimele criminalității beneficiază de informații, de sprijin și protecție adecvate și sunt în măsură să participe în procedurile penale.*

Cu privire la sintagma *furnizarea de informații și sprijin*, Directiva o definește ca fiind **dreptul victimei de a înțelege și de a se face înțeles** (art.3). Acest lucru include posibilitatea victimei de a alege o persoană care să o însoțească cu ocazia primului contact cu autoritatea competentă.

O altă componentă a sintagmei precizate anterior este **dreptul victimei de a primi informații încă de la primul contact cu o autoritate competentă** (art.4):

- ✓ tipul de sprijin pe care victimele îl pot primi și din partea cui, inclusiv, în cazul în care este relevant, informații de bază privind accesul la asistență medicală, orice tip de asistență specializată, inclusiv asistență psihologică și cazare alternativă;
- ✓ procedurile privind formularea unei plângeri cu privire la o infracțiune și rolul victimelor în aceste proceduri;
- ✓ modul și condițiile în care victimele pot obține protecție, inclusiv măsurile de protecție;
- ✓ modul și condițiile de acces la consiliere juridică, asistență juridică și orice altă formă de consiliere;
- ✓ modul și condițiile în care victimele pot avea acces la despăgubiri (...).

Cu privire la serviciile de sprijin a victimelor (art.9), acestea trebuie să furnizeze, cel puțin:

- ✓ informațiile, consilierea și sprijinul relevante pentru exercitarea drepturilor care revin victimelor, inclusiv în ceea ce privește accesul la sistemele publice naționale de despăgubire în cazul daunelor penale, precum și cu privire la rolul victimelor în cadrul procedurilor penale, inclusiv pregătirea pentru participarea la proces;
- ✓ informații privind sau trimitere directă la orice servicii specializate de sprijinire relevante existente;

Proiect derulat de:

- ✓ sprijinul emoțional și, dacă este disponibil, cel psihologic (...)

Dreptul la asistență juridică trebuie, conform Directivei (art.14), asigurat victimelor. De asemenea, acestea trebuie să aibă dreptul la:

- rambursarea cheltuielilor ocazionate de participarea la procedurile penale
- restituirea bunurilor
- dreptul de a obține în cadrul procedurilor penale o decizie privind despăgubirile din partea autorului infracțiunii (...)

Cu privire la nevoia/obligația de formare a profesioniștilor, art.25 prevede faptul că: *statele membre se asigură că funcționarii susceptibili să intre în contact cu victimele, precum personalul polițienesc și personalul instanțelor, beneficiază de cursuri de formare atât generale, cât și de specialitate, până la un nivel adecvat din punctul de vedere al contactului cu victimele, pentru a spori nivelul de conștientizare de către aceștia a nevoilor victimelor și pentru a le permite să poată trata victimele într-un mod respectuos, imparțial și profesionist.*

Directiva conține norme minimale pe care Statele membre trebuie să le ducă la îndeplinire prin adoptarea, în legislația internă, a normelor necesare transunerii acesteia.

✎ **Legea nr.211/2004 privind unele măsuri pentru asigurarea informării, sprijinirii și protecției victimelor infracțiunilor**

Legislația națională de transpunere a Directivei 2012/29/UE a fost realizată etapizat, ultima modificare fiind cea adusă de OUG nr.24/2019. Până la momentul modificării, Legea nr.211 se referea, în titlul său, la *unele măsuri pentru asigurarea protecției victimelor infracțiunilor*. Prin urmare, legea nu făcea referire la celelalte componente esențiale, respectiv la informarea și sprijinirea victimelor.

Victimele/categoriile de persoane care au vocație la asistență juridică gratuită:

Art. 14 din Legea nr. 211/2004 face trimitere la condițiile în care se poate acorda asistență juridică gratuită, la cerere, respectiv pentru:

- persoanele asupra cărora a fost săvârșită o tentativă la infracțiunile de omor, omor calificat, prevăzute la art. 188 și 189 din Codul penal, o infracțiune de vătămare corporală, prevăzută la art. 194 din Codul penal, o infracțiune intenționată care a avut ca urmare vătămarea corporală a victimei, o infracțiune de viol, agresiune sexuală, act sexual cu un minor, coruperea sexuală a minorilor, prevăzute la art. 218- 221 din Codul penal;
- soțul, copiii și persoanele aflate în întreținerea persoanelor decedate prin săvârșirea infracțiunilor de omor, omor calificat, prevăzute la art. 188 și 189 din Codul penal, precum și a infracțiunilor intenționate care au avut ca urmare moartea persoanei.

Aceleași drepturi la asistență juridică gratuită le au și victimele traficului de persoane, conform Legii nr. 678/2001 privind prevenirea și combaterea traficului de persoane, lege specială care face trimitere, la art. 44 alin. 2 la drepturile prevăzute de Capitolul IV din Legea nr.211/2004.

Proiect derulat de:

În situația în care victima a suferit o altă infracțiune decât cele prevăzute la art.14 alin.1 din Legea nr.211/2004, aceasta poate solicita asistență juridică gratuită în măsura în care venitul lunar pe membru de familie al victimei este cel mult egal cu salariul de bază minim brut pe țară stabilit pentru anul în care victima a formulat cererea de asistență juridică gratuită.

Condițiile pe care trebuie să le îndeplinească victimele pentru a accesa asistența juridică gratuită (art.16):

- sesizarea organelor de urmărire penală sau instanța de judecată în termen de 60 de zile de la data săvârșirii infracțiunii;
- dacă victima s-a aflat în imposibilitatea, fizică sau psihică, de a sesiza organele de urmărire penală, termenul de 60 de zile se calculează de la data la care a încetat starea de imposibilitate;

În ceea ce privește victimele care sunt minore ori puse sub interdicție judecătorească, sesizarea organelor de urmărire penală poate fi făcută de reprezentantul legal al minorului sau al persoanei puse sub interdicție.

Cine informează victima cu privire la dreptul la asistență juridică gratuită?

Organele judiciare au obligația de a informa victimele cu privire dreptul la asistență juridică și instituția unde se pot adresa pentru exercitarea acestui drept, condițiile și procedura pentru acordarea asistenței juridice gratuite precum și cu privire la drepturile procesuale ale persoanei vătămate și ale părții civile (art.4, alin.1, lit.c și d).

Dacă victima nu a sesizat fapta organelor de urmărire penală, Serviciul pentru Sprijinirea Victimelor Infracțiunilor, respectiv compartimentele și furnizorii de servicii sociale îi vor comunica acesteia, la primul contact, drepturile prevăzute la art. 4.

Totalitatea informațiilor furnizate de către organele judiciare se înmânează victimei sub semnătura, în cadrul unui formular pus la dispoziția acesteia. Cu privire la comunicarea drepturilor de către Serviciile pentru Sprijinirea Victimelor Infracțiunilor, textul nu face referire la vreun formular pus la dispoziția victimei.

De asemenea, organizațiile neguvernamentale care desfășoară activitatea în domeniul protecției victimelor, pot depune cerere pentru acordarea asistenței juridice gratuite sau pentru acordarea sumei necesare punerii în executare a hotărârii judecătorești în numele victimelor, dacă aceasta a fost semnată, în prealabil, de către victimă.

Legea nr.211/2004 conține, la finalul acesteia, un număr de 3 anexe, toate acestea conținând, încă din anul 2007 (prin OUG nr. 113/2007) formularul pentru cererea de compensație în situații transfrontaliere, modelul confirmării de primire și formularul de transmitere a deciziei referitoare la cererea de compensație. Pentru solicitările de compensație în situații naționale, nu există astfel de formulare/modele, ceea ce înseamnă că cetățenilor români, victime ale infracțiunilor pe teritoriul României, nu li se pune la dispoziție un astfel de formular, situația fiind de inegalitate juridică.

- ✚ *Comentariu: Formularul la care face referire art.4 nu există, ca atare, la finalul legii, acolo unde există, de altfel, alte tipuri de formulare. Așa încât, se nasc următoarele întrebări: dacă acesta există și dacă este uniform pe teritoriul României?*
- ✚ *Propunere: Formularul trebuie introdus în corpul legii, drepturile conferite de cuprinsul acestuia nefiind niște simple deziderate.*

Proiect derulat de:

Unde se depune cererea?

Cererea pentru acordarea asistenței juridice gratuite se depune la tribunalul în a cărui circumscripție domiciliază victima. Aceasta se soluționează de doi judecători din cadrul Comisiei pentru acordarea de compensații financiare victimelor unor infracțiuni, prin încheiere, în termen de 15 zile de la data depunerii.

Asistența juridică gratuită se acordă fiecărei victime pe tot parcursul procesului, în limita unei sume echivalente cu două salarii de bază minime brute pe țară, stabilite pentru anul în care victima a formulat cererea de asistență juridică gratuită, fondurile fiind puse la dispoziție din bugetul de stat, prin bugetul Ministerului Justiției (art.18).

- ✚ *Propunere: Este nevoie de colectare de date privind numărul de victime, categoriile de infracțiuni (pentru conturarea politicii penale) respectiv sumele de bani destinate într-un an calendaristic asistenței juridice gratuite, de către Ministerul Justiției, pentru a da eficacitate textelor legale.*

Cine acordă asistență juridică?

Asistența juridică gratuită poate fi acordată de către un avocat ales de către victimă ori de către un avocat numit de către Barou, în condițiile în care victima nu are un avocat ales. Astfel, încheierea prin care s-a admis cererea de asistență juridică gratuită trebuie să cuprindă și desemnarea unui apărător din oficiu potrivit Legii nr. 51/1995 pentru organizarea și exercitarea profesiei de avocat și Statutului profesiei de avocat, dacă victima nu și-a ales un avocat.

Se poate concluziona faptul că, și în situația în care victima și-a ales un avocat, acesta are dreptul la onorariul stabilit prin lege asemenea avocatului din oficiu.

- ✚ *Întrebări: Depun, avocații aleși, cereri pentru asistență juridică gratuită (pentru a deservăra victimele de sarcina onorariului, câtă vreme legea le-o permite)? Depun, avocații numiți din oficiu, în alte circumstanțe decât cele ale Legii 211/2004, solicitări de ajutor public judiciar?*

Din datele furnizate de către Ministerul Public la cererea Centrului FILIA, în anul 2022 se aflau 4467 cauze cu privire la infracțiunea de viol (art. 218 Cod penal) în instrumentarea unităților de parchet. Numărul cererilor de asistență juridică gratuită a fost de 82 de cereri. În ceea ce privește infracțiunea de act sexual cu un minor (art.220 Cod penal), numărul total de cauze aflate pe rolul parchetelor în anul 2022 a fost de 7034 de cauze, iar numărul de cereri pentru acordarea asistenței juridice gratuite a fost de 127. Se constată, astfel, un număr extrem de mici de cereri, aspect care poate avea următoarele cauze:

- ✚ *Avocații nu știu de această vocație a victimei la ajutor public judiciar*
- ✚ *Se aplică cu preponderență prevederile Codului de procedură penală, mult mai constrângătoare în ceea ce privește asistența juridică a persoanei vătămate, respectiv a art.93 Cod pr. pen.*
- ✚ *Informarea victimei nu există ori nu este ușor de înțeles (accesibilă)*

Comentariu: asistența juridică este obligatorie dacă persoana vătămată este minoră. Putem, astfel, presupune, că în cele 7034 de cauze privind infracțiunea de act sexual cu un minor, aceștia au avut, cel puțin un avocat din oficiu ori un avocat ales, în baza art.93,

Proiect derulat de:

alin.4 din Cod pr. pen. asistența juridică a minorului fiind obligatorie. Dintre aceștia, doar 127 au formulat cereri pentru acordarea ajutorului public judiciar, respectiv 1,8%.

Conform Protocolului încheiat între UNBR, PICCJ și Ministrul justiției cu privire la onorariile avocațiale în materie civilă și penală, onorariul unui avocat numit din oficiu pentru reprezentarea în cursul urmăririi penale, a procedurii de cameră preliminară sau în cursul judecății a persoanei vătămate este de 510 ron. Presupunând că același avocat din oficiu ar parcurge toate etapele procesuale, onorariul acestuia ar fi de 2040 de ron. Or, onorariul convenit în cazul legii speciale (Legea nr.211/2004) este în cuantumul a 2 salarii minime brute pe economie, respectiv de 6000 de ron.

Serviciile de sprijin și protecție a victimelor infracțiunilor

Serviciile de sprijin și protecție acordate victimei infracțiunii ori membrilor familiei acesteia se asigură de către direcțiile generale, gratuit, la solicitarea victimei ori membrilor familiei acesteia, putând fi furnizate și de serviciile publice de asistență socială de la nivelul orașelor, municipiilor, comunelor, precum și de furnizorii de servicii sociale privați acreditați. Serviciile se acordă la cererea victimelor infracțiunilor ori membrilor de familie ale acestora.

a) informare privind drepturile victimei

b) consiliere psihologică, consiliere cu privire la riscurile de victimizare secundară și repetată sau de intimidare și răzbunare (...)

f) informații și consiliere cu privire la rolul victimei în cadrul procedurilor penale, inclusiv pregătirea pentru participarea la proces. Aceste servicii de informații și consiliere nu includ asistența juridică gratuită a victimelor unor infracțiuni prevăzută la art. 14-20 ori asistența juridică a persoanei vătămate prevăzută în Legea nr. 135/2010 privind Codul de procedură penală, cu modificările și completările ulterioare

g) îndrumarea victimei către alte servicii specializate, atunci când este cazul: servicii sociale, serviciile medicale, servicii de ocupare, de educație sau alte servicii de interes general acordate în condițiile legii,

precum și toate informațiile pe care trebuie să le furnizeze organul judiciar, în măsura în care victima s-a prezentat, pentru început, la Serviciul de sprijin.

Acordarea de compensații financiare victimelor infracțiunilor

Compensația financiară se acordă, la cerere:

- persoanelor asupra cărora a fost săvârșită o tentativă la infracțiunile de omor și omor calificat, prevăzute la art. 188 și 189 din Codul penal, o infracțiune de vătămare corporală, prevăzută la art. 194 din Codul penal, o infracțiune intenționată care a avut ca urmare vătămarea corporală a victimei, o infracțiune de viol, act sexual cu un minor și agresiune sexuală, prevăzute la art. 218-220 din Codul penal, o infracțiune de trafic de persoane și trafic de minori, prevăzute la art. 210 și 211 din Codul penal, o infracțiune de terorism, precum și orice altă infracțiune intenționată comisă cu violență;
- soțul, copiii și persoanele aflate în întreținerea persoanelor decedate prin săvârșirea infracțiunilor prevăzute la alin. (1).

Condițiile pentru acordarea compensației sunt aceleași ca și în cazul asistenței juridice gratuite, în ceea ce privește obligativitatea sesizării organelor de urmărire penală.

Proiect derulat de:

Pentru ce anume se acordă compensații financiare?

Compensația financiară (art.27) se acordă victimei pentru următoarele categorii de prejudicii suferite de aceasta prin săvârșirea infracțiunii:

- pentru victimele infracțiunii:
 1. cheltuielile de spitalizare și alte categorii de cheltuieli medicale suportate de victimă;
 2. prejudiciile materiale rezultate din distrugerea, degradarea sau aducerea în stare de neîntreținere a bunurilor victimei ori din deposedarea acestora prin săvârșirea infracțiunii;
 3. câștigurile de care victima este lipsită de pe urma săvârșirii infracțiunii;
- pentru soțul, copiii ori persoanele aflate în întreținere:
 1. cheltuielile de înmormântare;
 2. întreținerea de care victima este lipsită din cauza săvârșirii infracțiunii.

Cu privire la compensația financiară pentru prejudiciile materiale rezultate din distrugerea bunurilor, aceasta se acordă în limita unei sume echivalente cu 10 salarii de bază minime brute pe țară stabilite pentru anul în care victima a formulat cererea de compensație financiară (art.28).

Sumele de bani plătite de făptuitor cu titlu de despăgubiri civile și indemnizația obținută de victimă de la o societate de asigurare pentru prejudiciile cauzate prin săvârșirea infracțiunii se scad din cuantumul compensației financiare acordate de stat victimei.

Victima poate solicita Comisiei pentru acordarea de compensații financiare victimelor infracțiunilor un avans din compensația financiară, în limita unei sume echivalente cu 10 salarii de bază minime brute pe țară stabilite pentru anul în care victima a solicitat avansul.

Avansul se poate solicita prin cererea de compensație financiară sau printr-o cerere separată, care poate fi formulată oricând după sesizarea organelor de urmărire penală sau a instanței de judecată cel mai târziu în termen de 30 de zile de la data depunerii cererii de compensație.

Art.30 alin.3 din Legea nr.211/2004 prevede faptul că avansul se acordă victimei numai dacă aceasta se află într-o situație financiară precară.

- ✚ *Comentariu: textul nu prevede cum anume se demonstrează precaritatea financiară; fără a considera că legiuitorul ar fi trebuit să pună în sarcina victimei procurarea unui anumit număr de documente, considerăm, totuși, că textul este extrem de evaziv.*
- ✚ *Pe de altă parte, se observă faptul că suma maximă care reprezintă avansul coincide cu suma maximă care reprezintă compensația financiară, respectiv cuantumul a 10 salarii minim brute pe economie. Or, fiind vorba despre un avans, acesta ar trebui să fie diferit de suma totală care vizează compensația.*

Cererea se soluționează, în termen de 30 de zile, de doi judecători din cadrul Comisiei pentru acordarea de compensații financiare victimelor infracțiunilor. Dacă cererea de acordare a compensației financiare este respinsă, victima este obligată la restituirea avansului.

Fondurile necesare pentru acordarea compensației financiare sau a avansului din aceasta pentru victimele infracțiunilor se asigură de la bugetul de stat, prin bugetul Ministerului Justiției, plata compensației urmând a fi făcută din bugetele tribunalelor.

Statul, prin Ministerul Justiției, se subrogă în drepturile victimei care a beneficiat de compensație financiară sau de un avans din aceasta pentru recuperarea sumelor plătite victimei.

Proiect derulat de:

🔗 Noi modificări legislative

Prin HG nr.541/2023 Guvernul a aprobat Metodologia de emitere, distribuire și decontare a voucherelor destinate victimelor infracțiunilor, pentru stabilirea cuantumului acestora, precum și a criteriilor de selectare a entităților publice și private înrolate în mecanismul de acordare. La baza acestei metodologii se află modificările aduse prin Legea nr.230/2022 legii pentru înființarea, organizarea și funcționarea Agenției Naționale de Administrare a Bunurilor Indisponibilizate (ANABI), respectiv Legii nr.318/2016.

- ✚ *Comentariu: considerăm că fragmentarea sediului materiei (compensițiile financiare acordate victimelor infracțiunilor) între legea principală, respectiv Legea nr.211/2004 și Legea nr.230/2022 va conduce la dificultăți practice, cu atât mai mult cu cât aceasta din urmă instituie norme derogatorii de la dreptul comun, respectiv Legea nr.211/2004*
- ✚ *Problemă care poate interveni în practică: în lipsa unei informări concrete și a unor sesiuni de instruire de specialitate, este posibilă aplicarea neuniformă a cadrului legal actual la nivelul țării.*

Legea nr.318/2016 pentru înființarea, organizarea și funcționarea Agenției Naționale de Administrare a Bunurilor Indisponibilizate (ANABI), modificată prin Legea nr.230/2022, instituie acordarea de avansuri din compensația financiară în alte ipoteze și cuantumuri prevăzute de Legea nr.112/2004, prin derogare de la aceasta:

- ✓ Compensații pentru prejudicii morale suferite prin săvârșirea infracțiunii
- ✓ Derogări de la limita prevăzută în art.27 alin.2 din Legea nr.211/2004 privind compensațiile financiare ca urmare a pagubelor materiale realizate prin distrugerea (...) bunurilor (art. 37¹⁴)
- ✓ Posibilitatea acordării unui avans pentru acoperirea nevoilor curente (hrană, medicamente, transport, cazare, materiale de igienă) în cuantumul a 5 salarii minime brute pe țară sub forma unui voucher (art. 37¹⁵)
- ✓ Toate aceste forme noi de compensații sunt acordate de către aceeași comisie de judecători din cadrul tribunalelor
- ✓ Voucherele se distribuie victimelor prin intermediul instituțiilor și autorităților publice competente, precum și asociațiilor și fundațiilor cu obiect de activitate în domeniul asistenței și protecției victimelor și asistenței sociale.
- ✓ Metodologia de emitere, distribuire și decontare a voucherelor, cuantumul acestora, precum și criteriile de selectare a entităților publice și private se stabilesc prin hotărâre a Guvernului. Metodologia stabilește etapele, responsabilitățile și documentele aferente acestui proces, astfel încât acestea să permită acordarea voucherelor victimelor infracțiunii într-un termen de cel mult 72 de ore de la referirea victimei, în înțelesul Legii nr. 211/2004, cu modificările și completările ulterioare.

Astfel, art. 37¹⁵ din Legea nr.230/2022 prevede acordarea unui avans din compensația financiară solicitată, sub forma unui voucher, în cuantumul a 5 salarii minime brute pe economie corespunzătoare anului în care s-a făcut cererea, pentru acoperirea nevoilor curente, așa cum au fost acestea descrise mai sus. Or, avansul din compensație, prevăzut de Legea nr.211/2004, în valoare de 10 salarii minime brute, are la bază precaritatea financiară a victimei. Dar, cum art. 37¹⁴ din Legea nr.230/2022 prevede în mod expres că aceasta conține norme derogatorii, se vor aplica dispozițiile din această din urmă lege.

Proiect derulat de:

- ✚ *Observație: Legea nr.230/2022 prevede posibilitatea victimelor de a solicita, prin derogare de la dispozițiile art. 27 alin. (1) din Legea nr.211/2004, compensații financiare pentru prejudiciile morale suferite prin săvârșirea infracțiunii, fără a indica, însă, un maxim al sumei aferente acestei compensații.*

Procedura de emitere a voucherelor

Victima va transmite Comisiei cererea de acordare a voucherului și referatul de estimare a cheltuielilor pentru acoperirea nevoilor urgente. Potrivit metodologiei, entitățile publice și private **pot acorda sprijin și asistență victimelor infracțiunii prin completarea referatului de estimare a cheltuielilor** pentru acoperirea nevoilor și, după caz, **prin asistarea victimei în fața Comisiei.**

Voucherele se distribuie victimelor **prin intermediul instituțiilor și autorităților publice competente, precum și asociațiilor și fundațiilor** cu obiect de activitate în domeniul asistenței și protecției victimelor și asistenței sociale. Mai exact, sunt autorizate să distribuie vouchere următoarele entități și autorități publice: direcțiile generale de asistență socială și protecția copilului; Agenția Națională împotriva Traficului de Persoane, din cadrul Ministerului Afacerilor Interne; Agenția Națională pentru Egalitatea de Șanse între Femei și Bărbați; orice altă entitate publică care are, potrivit legii sau actului constitutiv, ca obiect de activitate asistența și protecția victimelor și/sau asistența socială; orice altă instituție a statului care, în exercitarea atribuțiilor, intră în contact cu persoane care sunt potențiale victime ale infracțiunilor.

Procesul simplificat, pe pași (regăsită ca Anexa 3¹ la metodologie)

1. Victima transmite Comisiei cererea de acordare a voucherului și referatul de estimare a cheltuielilor pentru acoperirea nevoilor urgente ale victimelor infracțiunilor.
2. Comisia admite cererea de acordare a voucherului și stabilește cuantumul.
3. Hotărârea se comunică: victimei; Agenției Naționale de Administrare a Bunurilor Indisponibilizate.
4. Entitatea publică sau privată va duce la îndeplinire dispoziția Comisiei prin transmiterea către unitatea emitentă a solicitării de personalizare a voucherului cu datele de identitate ale victimei și de alimentare a voucherului cu cuantumul stabilit de Comisie.
5. Entitatea publică sau privată predă voucherul victimei, în baza unui proces-verbal.
6. Entitatea publică sau privată comunică Ministerului Justiției procesul-verbal de predare a voucherului.

În Anexele la Metodologie se află următoarele formulare:

Anexa 1 – Model Cerere de acordare a voucherului pentru acoperirea nevoilor urgente; Anexa 2 – Model Referat de estimare a cheltuielilor pentru acoperirea nevoilor urgente ale victimelor infracțiunilor; Anexa 3¹ – Schemă privind obținerea voucherelor de către victimele infracțiunilor; Anexa 4 – Formular de înrolare entitate publică; Anexa 5 – Cerere de înrolare asociație sau fundație; Anexa 6 – Grila de punctaj pentru evaluarea cererilor asociațiilor și fundațiilor care solicită înrolarea în mecanismul de distribuire a voucherelor pentru acoperirea nevoilor urgente ale victimelor infracțiunilor; Anexa 7 – Elementele minimale ale listei entităților publice și private înrolate în mecanismul de distribuire a voucherelor.

Proiect derulat de:

Pe de altă parte, scopul acestei metodologii, așa cum este acesta indicat la art.1 alin.2 este: *de a stabili etapele, responsabilitățile și documentele aferente acestui proces, astfel încât acestea să permită acordarea voucherelor într-un termen de cel mult 72 de ore de la referirea victimei, în înțelesul Legii nr. 211/2004 privind unele măsuri pentru asigurarea informării, sprijinirii și protecției victimelor infracțiunilor, cu modificările și completările ulterioare*, distribuirea voucherelor către victimele infracțiunii urmând a se face de către:

- ✓ instituțiile și autoritățile publice competente
 - ✓ asociațiile și fundațiile cu obiect de activitate în domeniul asistenței și protecției victimelor și/sau asistenței sociale
- ✚ *Comentariu: Presupunând ca această nouă procedură va funcționa în practică, ținând cont de faptul că voucherile reprezintă un avans din compensația financiară, procedura fiind descrisă în HG nr.541/2023, se pune întrebarea: cine anume va acorda compensația financiară ori restul compensației financiare (dacă victima a solicitat un avans)? Legea nr.230/2022 și, cu atât mai puțin HG nr.541/2020 (fiind act inferior) nu conțin astfel de precizări. Drept urmare, se va aplica dreptul comun în materie, respectiv art.33 alin.2, plata sau restul plății urmând a se face de către tribunale, prin intermediul compartimentelor financiare ale acestora?*
- ✚ *Propunere: Sediul materiei trebuie să fie unic, altminteri informarea și sprijinul victimei infracțiunii rămân un deziderat. Prin urmare, modificările trebuie cuprinse în Legea nr.211/2004 și nu în alte acte normative, derogatorii de la legea principală. Dimpotrivă, Legea nr.318/2016 pentru înființarea, organizarea și funcționarea Agenției Naționale de Administrare a Bunurilor Indisponibilizate ar trebui să fie pusă de acord cu sediul principal al materiei, respectiv Legea nr.211/2004. Acest lucru ar respecta normele de tehnică legislativă, ar ușura deslușirea drepturilor victimei (scopul legii, de altfel) și, implicit, valorificarea acestora în mod efectiv.*

Material realizat în cadrul proiectului [Monitorizarea drepturilor omului, la zi](#), cu sprijinul financiar Active Citizens Fund România, program finanțat de Islanda, Liechtenstein și Norvegia prin Granturile SEE 2014-2021. Conținutul acestui material nu reprezintă în mod necesar poziția oficială a Granturilor SEE și Norvegiene 2014-2021; pentru mai multe informații accesați www.eeagrants.org.
Lucrăm împreună pentru o Europă inclusivă!

© Centrul de Resurse Juridice, București, decembrie 2023

Proiect derulat de: